

Voortoets standganzen Ameland

**Aanvraag beoordeling Wet Natuurbescherming voor afschot en legselbeperking
van standganzen grauwe gans en brandgans op Ameland**

April 2019

Vraag aan bevoegd gezag

Hierbij vragen wij u te beoordelen of een vergunning nodig is op grond van de Wet natuurbescherming voor onderstaande activiteiten of dat volstaan kan worden met een beoordeling van onderstaande activiteiten en de in deze voortoets genoemde in acht te nemen gedragsregels en maatregelen.

Hoofdopdrachtgever/ Aanvrager

Staatsbosbeheer Regio Noord

T. Bok

Postbus 333,

9700 AH Groningen

050 707 44 70

Mede-opdrachtgevers/ Aanvragers

- Vereniging Agrarisch Natuurbeheer en Ganzenopvang Ameland
- Wildbeheereenheid Ameland
- Rijkswaterstaat
- Het Vennoot
- Stichting Golfbaan Ameland
- Vogelwacht Hollum-Ballum
- Vogelwacht Nes-Buren

Opdrachtnemer/ Gemachtigde

Ingenieursbureau De Overlaat v.o.f.

Y.J. van Manen

Swichumerdyk 3

9088 AP Wirdum

058 255 18 14

ib@de-overlaat.nl

Bevoegd gezag

Provincie Fryslân

Inhoud

Voortoets standganzen Ameland	1
Vraag aan bevoegd gezag	2
Inhoud	3
1. Aanleiding	4
2. Bestaand gebruik.....	5
3. Te toetsen activiteiten in kader gebiedsbescherming	6
Algemeen	6
Afschot van standganzen in de herfst binnen Natura 2000 met afspraken en gedragsregels	7
Afschot in het vroege voorjaar van koppelvormers binnen Natura 2000 met afspraken en gedragsregels	9
Legselbeperking in duinen en polder met afspraken en gedragsregels.....	11
Afschot koppelvormers in polder met afspraken en gedragsregels	14
4. Instandhoudingsdoelen	15
Habitattypen	16
Habitatsoorten	18
Broedvogels in de duinen	18
Niet-broedvogels: zwanen, eenden en ganzen.....	19
Hoogwatervluchtplaatsen.....	19
5. Effecten en Beoordeling	20
Activiteiten en mogelijke invloed op verschillende Natura 2000-gebieden.....	20
Mogelijke effecten van toename afschotactiviteiten en van eierenprikken.....	23
Beoordeling	26
6. Evaluatie	26
Literatuur	28
Bijlage: Aanpak Standganzen Ameland, april 2019	29

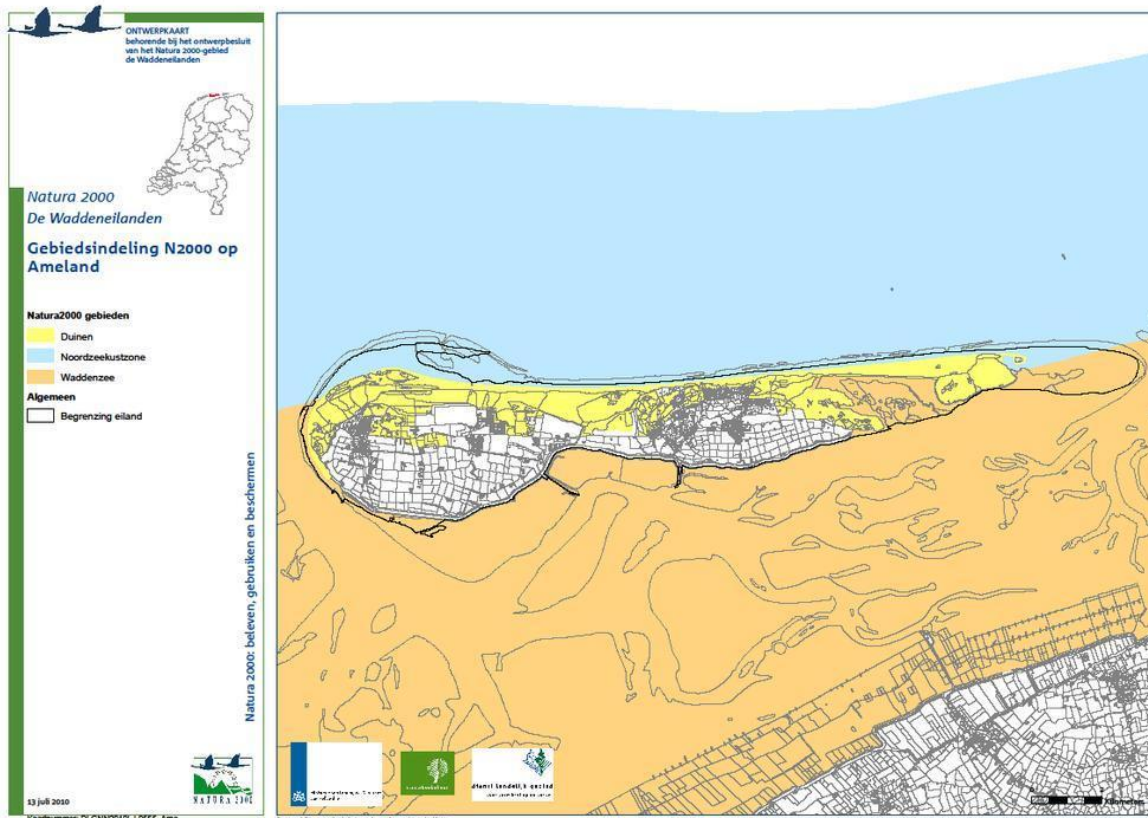
1. Aanleiding

Het aantal standganzen neemt op Ameland voortdurend toe. Er is een groot aantal geschikte broedplekken, zowel in de polder en de kwelder als vooral ook in de duinen. Grazen doen de ganzen met hun pullen op de kwelder, het vliegveld, op graslandjes in de duinen en steeds meer op het eiwitrijke gras in de polder. De polder is van 1 november tot 1 juni soortspecifiek foerageergebied. Standganzen profiteren in deze maanden mee van de daar geldende bescherming van de trekganzen. Na 1 juni kunnen de ganzen weliswaar verjaagd en geschoten worden, maar dit leidt in het toeristenseizoen tot niet gewenste taferelen. De wens leeft sterk bij alle betrokken partijen om de standganzenpopulatie te stabiliseren en als het kan te verlagen, want de grote aantallen veroorzaken landbouwschade in de polder en hebben in het natuurgebied negatieve effecten op instandhoudingsdoelen door eutrofiëring van voedselarme natte duinvalleien (Natura 2000). Recentelijk is daar het risico van besmetting door ganzen met de exoot watercrassula bijgekomen.

Om op het eiland te komen tot een integrale en breed gedragen aanpak om schade door standganzen te verminderen hebben Staatsbosbeheer (SBB), Rijkswaterstaat (vertegenwoordigd via SBB), de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer en Ganzenopvang (VANG), de Wildbeheereenheid Ameland (WBE), Het Vennoot, de Stichting Golfbaan Ameland, LTO-noord, Vogelwacht Hollum-Ballum en Vogelwacht Nes-Buren met elkaar afspraken gemaakt die hebben geleid tot een gezamenlijke Aanpak Standganzen, zie bijlage. It Fryske Gea en Wetterskip Fryslân waren agendalid; de betrokkenen waren van mening dat ingrepen op gronden van It Fryske Gea en Het Vennoot niet nodig waren. Wetterskip Fryslân stemt in met de voorgestelde maatregelen op zijn gronden.

Voor de aantalsontwikkeling van broedende grauwe ganzen en de verspreiding ervan, de optredende schade en het huidige beheer van de ganzen wordt verwezen naar de bijlage Aanpak Standganzen op Ameland.

Om de standganzenpopulatie terug te dringen zijn naast voortzetting van de bestaande activiteiten ook nieuwe activiteiten nodig. Nieuwe activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden worden in deze voortoets getoetst aan de Wet Natuurbescherming. Bij de beoordeling zijn drie Natura 2000-gebieden betrokken op en om Ameland: Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone (zie figuur 1).

Figuur 1. Natura 2000-gebieden Duinen van Ameland (geel), Waddenzee (oranje) en Noordzeekustzone (blauw).

2. Bestaand gebruik

Het Beheerplan Natura 2000 Ameland vermeldt op pagina 158 onder Beheer en onderhoud Natuur o.a.:

Het faunabeheer (activiteiten 7 t/m 9) wordt uitgevoerd door de WBE Ameland, hierbij gaat het om schadebestrijding van konijnen en populatiebeheer van reewild. Hiervoor wordt jaarlijks een afschotplan bij de natuurbeheerders ingediend. Verder verzorgt de WBE de bestrijding van verwilderde katten en fretten.

In 2013 is in het Hagendoornveld een pilot uitgevoerd om op Ameland de aantallen broedende grauwe ganzen te reguleren middels het schudden en prikken van eieren. Deze activiteit wordt in 2014 niet voortgezet.

Bijlage 6, de lijst van bestaand gebruik Ameland stelt bij nr 8 Faunabeheer als voorwaarde/mitigatie: *Konijn, haas, fazant, eend volgens Faunabeheer en bejaagplan. Gebruik auto op het strand, periode: najaar, winter, frequentie/intensiteit: seizoen, locatie: duinen.*

3. Te toetsen activiteiten in kader gebiedsbescherming

Algemeen

Om de standpopulatie grauwe ganzen terug te dringen zijn naast voortzetting van de bestaande activiteiten ook nieuwe activiteiten nodig in de polder, in de overgangszone van duinen naar polder en in de duinen van Ameland. Het betreft het uitbreiden van de mogelijkheden voor afschot van standganzen, zowel in de periode van koppelvorming als in de herfst, en het prikken van eieren.

Omdat de nieuwe activiteiten niet vallen onder het in het beheerplan Natura 2000 Duinen Ameland beschreven 'bestaand gebruik van vóór 1 oktober 2010', moeten deze als nieuwe activiteiten getoetst worden aan de Wet natuurbescherming. Hiertoe dient deze voortoets. Daarbij moet worden uitgesloten dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, kunnen optreden. Omdat een aantal activiteiten mogelijk ook het Natura 2000-gebied Waddenzee en/of Natura 2000-gebied Noordzeekustzone beïnvloeden, moet de invloed op deze gebieden ook meegenomen worden in de voortoets.

Voor de aantalsontwikkeling van broedende grauwe ganzen en de verspreiding ervan, de optredende schade en het huidige beheer van de ganzen wordt verwezen naar de bijlage Aanpak Standganzen op Ameland.

Doel activiteiten

Doel is om de standpopulatie van grauwe gans en brandgans te stabiliseren en de stand zo mogelijk te verlagen. Voor Canadese gans, Nijlgans en boerengans/(soep)gans is het doel de stand te decimeren.

Duur van de activiteiten

De activiteiten moeten jaarlijks uitgevoerd worden en het beheer moet ook op langere termijn doorgezet worden. Deze aanvraag heeft betrekking op een zestal jaren. Jaarlijks worden alle verzamelde data geëvalueerd. De evaluatieverslagen zelf kunnen invulling geven aan een rapportageplicht in het kader van een vergunning Wet natuurbescherming en te zijner tijd gebruikt worden bij de herziening van de Beheerplannen Natura 2000.

Afspraken en gedragsregels

Bij iedere activiteit horen een aantal afspraken en gedragsregels. Hieronder staan de afspraken en gedragsregels die voor alle activiteiten gelden.

Staatsbosbeheer beheert het afschot en het eieren prikken in het Natura 2000 gebied. Het stelt de manier waarop afschot plaatsvindt vast in overleg met de WBE/uitvoerende jachtaktehouders. SBB ziet toe op het volgen van de maatregelen en gedragsregels zoals die beschreven zijn bij de activiteiten, ook in gebied van RWS en het gebied van de Stichting Golfbaan. De WBE verleent in duinen en polder haar medewerking binnen de bij de activiteiten genoemde gedragsregels en kan de schadebestrijding inpassen in haar faunabeheer. Het eieren prikken gebeurt door prikkers vanuit alle partijen (zie hoofdstuk 9

Uitvoering in bijlage). De jachtaktehouders zijn verantwoordelijk voor de veiligheid. Bij afschot met een kogelgeweer worden, gezien de afstand, de ganzen na afloop deels verzameld door de jagers, deels door de honden. Bij afschot met het hagelgeweer apporteren de honden. De ganzen worden afgevoerd.

Bijdrage aan onderzoek standganzen

Zowel Staatsbosbeheer als de WBE geven aan dat de ganzen in de duinen vrijwel allemaal standganzen zijn, die herkenbaar zijn aan hun gedrag. Op Terschelling speelde dit ook. Om een en ander te onderbouwen en onderzoek te doen naar de verspreiding van ruiende ganzen zijn op 3 juni 2016 op Terschelling op 2 plekken door Staatsbosbeheer bijna 200 grauwe ganzen gevangen, waarvan ruim 120 geringd zijn (hals). Via de terugmeldingen van waarnemingen kan antwoord gegeven worden op de vraag waar deze ganzen de rest van het jaar (in de winter) zitten.

Mochten ganzen met halsringen in de duinen of polder aangetroffen worden, dan is het verstandig om deze niet te schieten in belang van het onderzoek en de waarneming door te geven.

[Afschot van standganzen in de herfst binnen Natura 2000 met afspraken en gedragsregels](#)

Nieuwe activiteit

In de herfst vindt afschot van standganzen van grauwe gans, brandgans en boerengans/soepgans plaats.

Locaties

Afschot vindt plaats in het deel van het Natura 2000-gebied Duinen Ameland dat door Stichting Golfbaan Ameland en door Staatsbosbeheer is uitgegeven aan de WBE Ameland om faunabeheer uit te voeren, conform het beheer en bejaagplan.

Periode activiteit

Het afschot moet plaatsvinden in de periode van 15 september t/m 31 oktober.

Wijze van afschot

De voortgang wordt jaarlijks besproken en vastgelegd in de jaarlijkse grondgebruikersverklaring. De ganzen in de duinen zijn vrijwel allemaal standganzen, herkenbaar aan hun gedrag en/of uiterlijk. De aanwezige Canadese ganzen, Nijlganzen en boerenganzen/soepganzen worden meegenomen in het afschot. Op trekganzen wordt niet geschoten.

De WBE zorgt ervoor dat er in de periode tussen 15 september en 1 november, uitgezonderd de herfstvakantie, circa 5 jagers per dag het genoemde standganzen afschot van grauwe ganzen plegen. Zij jagen alleen of met zijn tweeën. Dit gebeurt tegelijk met de

schadebestrijding van de in de grondgebruikersovereenkomst van SBB aan de WBE genoemde soorten (verwilderde kat, konijn, kraai, kauw, Nijlgans en Canadese gans).

De aantalsreductie van grauwe ganzen is in de praktijk het meest effectief door aanzit met het hagelgeweer, met inbegrip van het gebruik van lokmiddelen. Op windstille dagen kan de kogelbuks gebruikt worden als geluid en veiligheid dat toelaten. Iedere jager is vergezeld van een staande hond, die alleen bij het apporteren los gelaten wordt. Soms wordt de hond ook gebruikt om de standganzen op te jagen. Door de surveillanten van Staatsbosbeheer wordt toegezien op het gedrag van de honden. De WBE kent de kansrijke plekken. De jagers benutten vooral het begin en einde van de dag rond zonsopkomst of zonsondergang. Een actie duurt circa 2 uur. Foeragerende rotganzen op duinlandjes worden niet verstoord. Met de recreatie wordt rekening gehouden.

Het afschot wordt gepleegd op kansrijke plekken, in de omgeving van aanvliegroutes van de grauwe ganzen en rondom de vochtige plekken in de duinen.

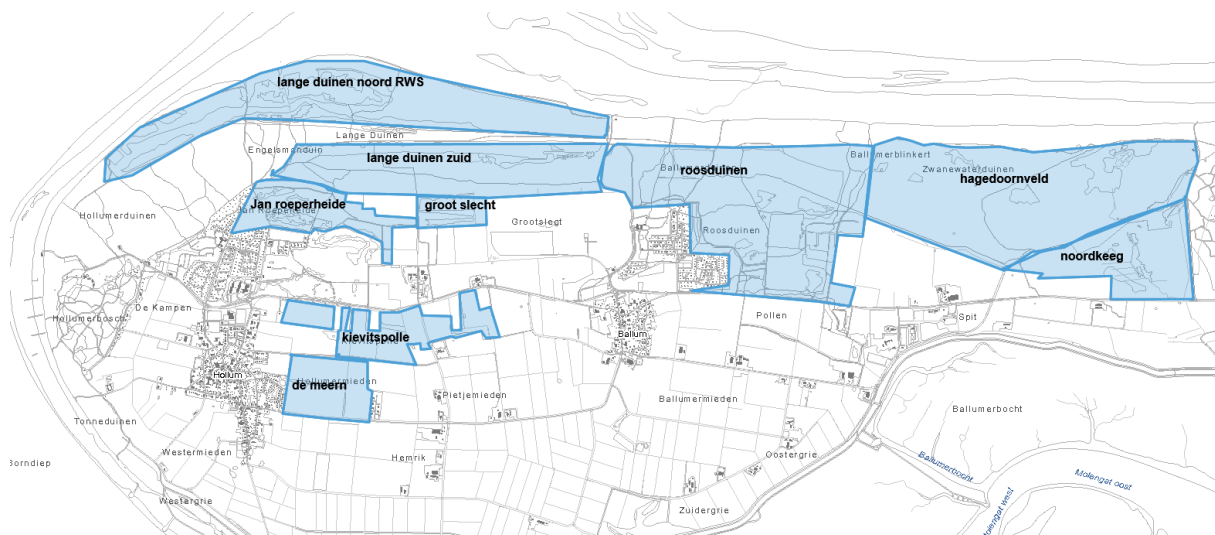

Fig. 2. Gebruikte toponiemen

Omdat in de herfst steltlopers en eenden aanwezig zijn op de meertjes/open water, zoals bij Roosduinen, Jan Roeperheide, Lange Duinen en Grootsteeg wordt het aan SBB gemeld wanneer er afschot van Grauwe Ganzen plaatsvindt in deze gebieden.

Om in het Hagedoornveld de rust voor groepjes steltlopers en eenden (geen instandhoudingsdoelen) die daar regelmatig aanwezig zijn te garanderen, alsmede de rust in de eendenkooi, waar vele eendensoorten rusten, vindt daar in de periode 15 september – 1 november geen schadebestrijding plaats, behalve een of tweemaal een gezamenlijke actie van SBB en WBE met meerdere geweren.

Ten Noorden van de Lange Duinen Noord ligt buitendijks het Groene Strand. Hierop broeden, rusten en foerageren vogelgroepen. Het is onderdeel van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Als er groepen zijn die het gebied gebruiken voor foerageren, rusten of als hoogwatervluchtplaats, zie kaart in hoofdstuk 4, wordt de locatiekeuze aangepast, zodat er geen verstoring optreedt. De vinger wordt aan de pols gehouden.

Verantwoordelijkheden

De jagers melden het aan SBB als ze afschot gaan plegen in de buurt van waterrijke locaties. In het begin van de periode geeft Staatsbosbeheer aan of er nog rekening moet worden gehouden met late broedgevallen van de bruine kiekendief; de kans daarop is klein. De jagers zijn verantwoordelijk voor de veiligheid.

Bestaande kaders

De maatregel past binnen de bestaande kaders voor schadebestrijding. Voor de grauwe gans en de brandgans is afschot mogelijk onder de bestaande ontheffingen voor overzomerende ganzen.

[Afschot in het vroege voorjaar van koppelvormers binnen Natura 2000 met afspraken en gedragsregels](#)

Uitbreiding activiteit

In de vroege lente vindt uitbreiding plaats van het afschot van koppelvormers van de grauwe gans en brandgans op de in deze aanvraag omschreven locaties in Natura 2000-gebied Duinen Ameland, deels gelegen in de nabijheid van Natura 2000-gebied Noordzeekust.

Afschot van koppelvormende ganzen binnen Natura 2000-gebied Duinen Ameland is in het Hagedoornveld al sinds 2015 van 1 februari tot 15 maart toegestaan op basis van een door de provincie beoordeelde natuurtoets (Y.J. van Manen, 2014). Er gelden een aantal omschreven gedragsregels en afspraken. In 2015 zijn er 52 grauwe ganzen afgeschoten, in 2016 11 grauwe ganzen en 1 brandgans. De resultaten waren beperkt in de afgelopen jaren doordat het oppervlak waar geschoten kon worden erg klein was en er na een beperkt aantal schoten teveel onrust onder de koppelvormers was.

Het afschot van koppelvormers in de duinen wordt geïntensiveerd door het afschot verspreid over meerdere broedlocaties mogelijk te maken onder vergelijkbare voorwaarden als die voor het Hagedoornveld.

Locaties

Voor afschot in de tijd van de koppelvorming zijn bejaagacties nodig in de broedgebieden en in een straal van 300 meter daaromheen. Daarbinnen houden zich de meeste koppelvormers op. De locaties in de duinen voor afschot staan in figuur 3, zie voor toponiemen figuur 2. Ook wordt afschot gepleegd in delen van het aangrenzende ganzenfoerageergebied dat deels in het Natura 2000-gebied en deels in de polder ligt en dat grenst aan de duinen. Voor de standganzen is dit hun vaste foerageergebied. Hier wordt alleen geschoten op koppelvormende ganzen (in de 300 m zone vanaf duinen tot de Verbindingsweg) als daar geen trekganzen aanwezig zijn. De trekganzen zitten meestal in grote groepen in de polder ten zuiden van de Verbindingsweg.

Afschot soorten en periode

Het uitvoeren van afschot van koppelvormers van de grauwe gans en de brandgans in de periode 1 februari t/m 15 maart op de in deze aanvraag omschreven locaties in Natura 2000-gebied Duinen Ameland. Aanwezige boerenganzen/soepganzen, Canadese ganzen en Nijlganzen worden tegelijkertijd geschoten. Dit wil niet zeggen dat er de hele periode afschot plaatsvindt. Het einde van de periode hangt af van de start van het broedproces van voor verstoringgevoelige vogels, dat in vroege jaren voor 15 maart kan starten.

Omgang met natuurwaarden

De broedvogels met instandhoudingsdoel zijn: bruine kiekendief, rietzanger, tapuit, porseleinhoen, roerdomp, eidereend, grauwe klauwier (geen broedvogel ter plekke), velduil (al jarenlang geen broedvogel meer ter plekke), blauwe kiekendief (geen broedvogel ter plekke). Het broedproces wordt niet verstoord. Voor alle gebieden zijn per soort de territoria in 2018 in beeld gebracht. Het is de verwachting dat in de praktijk de bruine kiekendief de reden zal zijn voor aanpassing/stoppen van afschot. De bruine kiekendief (instandhoudingsdoel) start meestal direct na aankomst in maart met baltsen. Mocht het broedproces eerder beginnen bij andere broedvogelsoorten, dan wordt op dezelfde wijze gereageerd, afhankelijk van het oordeel van de beheerder (vinger aan de pols), zodat mogelijke verontrusting valt uit te sluiten.

Ten Noorden van de Lange Duinen ligt het Groene Strand. Hierop broeden, rusten en foerageren vogelgroepen. Het is onderdeel van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. De broedvogels starten daar het broedproces half april en worden niet beïnvloed. Als er groepen zijn die het gebied gebruiken voor foerageren, rusten of als hoogwatervluchtplaats, zie kaart in hoofdstuk 4, wordt de locatiekeuze aangepast, zodat er geen verstoring optreedt. De vinger wordt aan de pols gehouden.

Wijze van afschot

Afschot gebeurt tussen zonsopgang en zonsondergang. Waar mogelijk wordt geschoten met kogelgeweer, zo nodig vanuit een stilstaande auto. Verder gaan de jagers ook te voet het veld in. De acties zijn kort en intensief. De frequentie wordt mede bepaald door het volgende: Na het afschot wordt gewacht met een volgend bezoek tot de ganzen geheel tot rust zijn gekomen; Het is namelijk niet de bedoeling dat de broedganzen uitwaaiëren over de duinen. Het aantal jagers dat de uitvoering doet varieert. Uitvoering door maximaal 6 jachtaktehouders, die elk een hond meenemen. Honden worden aangeliend en alleen vrijgelaten om te apporteren.

Bestaande kaders

De maatregel past binnen de bestaande kaders voor schadebestrijding. Voor de grauwe gans en de brandgans is afschot mogelijk in februari onder de bestaande ontheffing voor koppelvormende ganzen en in de eerste helft van maart onder de bestaande ontheffingen voor respectievelijk overzomerende grauwe gans en brandgans.

Verantwoordelijkheden:

De terreinbeheerder machtigt de jachtaktehouders. Staatsbosbeheer begeleidt het afschot, bepaalt in overleg met de WBE, het tijdstip en stelt de manier waarop dit plaatsvindt vast. Tijdens de uitvoering is telkens iemand van Staatsbosbeheer betrokken voor een afgewogen keuze ten aanzien van plaats, intensiteit en publieke veiligheid. De jachtaktehouders zijn verantwoordelijk voor de veiligheid.

[Legselbeperking in duinen en polder met afspraken en gedragsregels](#)

Nieuwe activiteit

Het uitvoeren van legselbeperking van standganzen van de grauwe gans en brandgans vindt plaats in het voorjaar op de in deze aanvraag omschreven locaties in Natura 2000-gebied Duinen Ameland en ook in de polder, vooral langs de dijksloot en open water langs de Waddendijk, en de overgangszone daartussen. In de polder liggen hoogwatervluchtplaatsen van Natura 2000 gebied Waddenzee.

Tijdstip en wijze van eieren prikken

Per succesvol grauwe ganzennest komen gemiddeld 5-6 eieren uit (op basis van vele data, Sovon). Conform de ontheffing worden alle eieren geprikt en blijven minimaal twee liggen. In de duinen zijn omstreeks 10 april de meeste ganzen aan het broeden (op basis van data Terschelling). Er wordt echter in de duinen eind maart geprikt, later is niet mogelijk in verband met verstoring van andere broedvogels. Alle eieren worden geprikt en in het nest achtergelaten. In de meeste nesten worden daarna nog enkele eieren bijgelegd. Dat betekent dat de ganzenparen een enkel jongen kunnen krijgen en dit gaan verzorgen. Zij starten dan niet opnieuw met broeden. Dit werkt ook beter dan eieren verwijderen, omdat de ganzen dan opnieuw het nest gaan vullen met eieren. Vertrappen is ongewenst en ook dan wordt door de ganzen een nieuw nest begonnen. Vaak wordt dan een nog veiliger plek (moeilijker bereikbare plek) gezocht. Het verspreiden van ganzen naar nieuwe plekken moet juist worden voorkomen. Er kunnen situaties zijn in de duinen waar betreden van het gebied in strijd is met de instandhoudingsdoelen (zie onder omgang met broedvogels), dan kan het prikken geen doorgang vinden.

In de hele polder kan de uitvoering gekoppeld worden aan de weidevogelinventarisaties, die jaarlijks in de polder gedaan worden. Er kan dan vaker geprikt worden ook nog na eind maart. Alle eieren worden hier geprikt en tenminste twee eieren blijven liggen. Het is van

belang dat ieder ei zorgvuldig geprikt wordt, zodat het embryo erin afsterft. Het aantal nesten en het aantal geprikte eieren wordt geregistreerd en doorgegeven conform de ontheffing. Er kunnen situaties zijn dat prikken niet mogelijk is, zie onder Omgang met natuur.

Locaties duinen

Doorwaden met een waadbroek is op een aantal van de broedlocaties te gevaarlijk en met een bootje vanaf het water prikken is geen optie, omdat de meeste nesten in de duinmeertjes op een voor een boot onbereikbare plek liggen. In figuur 3 is aangegeven waar prikken onder leiding van SBB mogelijk is. Daarnaast worden alle in de duinen gesignaleerde nieuwe vestigingsplekken gemeld bij SBB en vervolgens onder leiding van SBB geprikt.

Fig.3. Mogelijke locaties legselbeperking en afschot koppelvormers, Gronden Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat. Bron: Staatsbosbeheer. Zwart omlijnd: Golfbaan.

Legenda:

Blauw	redelijk toegankelijk en overzichtelijk
Rood	moeilijk toegankelijk in natte periode, tevens locatie waar lepelaars zich vestigen
Groen	moeilijk toegankelijk eigendom RWS, vestiging lepelaars mogelijk

Geel *tevens aangewezen als weidevogelgebied waardoor er beperkingen kunnen ontstaan, aantal koppelvormers en broedgevallen nog niet direct aanwezig.*

Zwart omlijnd *toegankelijk en overzichtelijk*

Voor alle gebieden van figuur 3 geldt dat SBB de regie houdt; als de activiteiten een dusdanige verstoring met zich meebrengen voor de Natura 2000 doelen kunnen de acties niet uitgevoerd worden.

Verantwoordelijkheden

SBB bepaalt voor haar gebieden de precieze datum en het aantal mensen dat nodig is, afhankelijk van gebied, veiligheid van de mensen en verstoringinvloed en levert de in de ontheffing vereiste data (datum, gebied, aantal nesten en aantal geprikte eieren) aan.

De Agrarische Natuurvereniging VANG Ameland neemt de coördinatie op zich voor het prikken van eieren in de polder. De WBE vraagt machtiging aan voor eierprikkers en rapporteert in FRS. Zie verder in de Bijlage het hoofdstuk uitvoering.

Omgang met natuurwaarden

De bruine kiekendief (instandhoudingsdoel) start meestal direct na aankomst met het broedproces; de broedbiotopen en broedlocaties zijn bekend. De andere broedvogels met instandhoudingsdoel zijn: rietzanger, tapuit, porseleinhoen, roerdomp, eidereend, grauwe klauwier (geen broedvogel ter plekke), velduil (al jarenland geen broedvogel meer ter plekke), blauwe kiekendief (geen broedvogel ter plekke). Het is de verwachting dat in de praktijk de bruine kiekendief de reden zal zijn voor aanpassing/stoppen van legselbeperking. De mogelijke broedlocaties zijn bekend, mede door de territoriakartering die in 2018 is gedaan. Mocht het broedproces eerder beginnen bij andere broedvogelsoorten, dan wordt op dezelfde wijze gereageerd, afhankelijk van het oordeel van de beheerder (vinger aan de pols), zodat mogelijke verontrusting valt uit te sluiten.

Bij de uitvoering van prikken in de polder wordt afstand gehouden van groepen wadvogels die de polder als hoogwatervluchtplaats (hvp) gebruiken (instandhoudingsdoelsoorten Natura 2000 Waddenzee). Ook wordt rekening gehouden met de weidevogels en met foeragerende en rustende steltlopers en eenden langs de dijksloot en met vogels in rietkragen (met name langs de dijk zijn rietzanger, waterral, fuut, baardman mogelijk).

Het prikken van eieren (optische verstoring) en afschot van koppelvormers (geluidsverstoring en optische verstoring) worden in de duinen niet tegelijk in elkaars nabijheid gedaan.

Bestaande kaders

De maatregel past binnen de bestaande kaders voor schadebestrijding. Voor de grauwe gans en brandgans is eierenprikken mogelijk onder de bestaande ontheffingen voor overzomerende ganzen.

Afschot koppelvormers in polder met afspraken en gedragsregels

Nieuwe activiteit

Het uitvoeren van afschot van koppelvormende standganzen van grauwe gans en brandgans in de polder van Ameland in de periode van 1 februari tot 15 maart vindt plaats in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Periode activiteit

In februari mag geschoten worden van zonsopgang tot zonsondergang op grond van de vigerende ontheffing koppelvormende ganzen en in maart van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang op grond van de vigerende ontheffingen voor overzomerende ganzen. Hierbinnen worden de tijdstippen waarop afschot van koppelvormende ganzen kan plaatsvinden gestuurd door de mogelijkheden die er zijn binnen de randvoorwaarden van overige vogels, zie omgang met natuurwaarden.

Wijze van afschot

De aantalsreductie van grauwe ganzen is in de praktijk het meest effectief door aanzit met het hagelgeweer, Op windstille dagen kan de kogelbuks gebruikt worden als geluid en veiligheid dat toelaten. Iedere jager is vergezeld van een hond, die alleen bij het apporteren los gelaten wordt. Bij afschot met een kogelgeweer worden de ganzen na afloop deels verzameld door de jagers, deels door de honden. Bij afschot met het hagelgeweer apporteren de honden. De ganzen worden afgevoerd. De WBE benut de vroege ochtend en late avonden. Met de recreatie wordt rekening gehouden. Omdat er relatief veel ganzen nabij de dijk van Natura 2000-gebied Waddenzee koppels vormen en daar ook broeden zal daar (binnendijks) met name afschot plaatsvinden.

Omgang met natuurwaarden

Het Wad is aangeduid als belangrijke slaapplek van trekganzen. Artikel 5.6 lid 1 van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 stelt: *'Indien er geen vastgestelde maatwerkafspraken zijn mogen in een zone van 150 meter, gerekend vanaf de grens van de nachtelijke slaapplekken, of indien deze zijn gelegen in een speciale beschermingszone, de grens van deze zone, de in deze paragraaf genoemde soorten niet worden verontrust, verjaagd noch afgeschoten.'* Elders zijn maatwerkafspraken gemaakt tussen WBE's namens de betreffende grondgebruikers en de betreffende terrein beherende organisaties. In dit geval is er geen terrein beherende organisatie om afspraken mee te maken over afschot in de nabijheid van deze belangrijke slaapplek, welke binnen een speciale beschermingszone ligt. Dit zou betekenen dat in een zone van 150 m, gerekend vanaf de (buiten)teen van de dijk, geen afschot mag plaatsvinden zolang er ganzen op de slaapplek aanwezig zijn. Gelet op de breedte en de hoogte van het dijklichaam tussen de slaapplek buitendijks en de polder binnendijks kan worden betoogd dat de noordoever van de dijksloot binnendijks een in het terrein goed herkenbare grens is op zodanig afstand dat ganzen door binnendijkse schoten op de slaapplek niet worden verontrust. Daarom wordt aan de Provincie als bevoegd gezag voorgesteld dit als maatwerkafpraak vast te leggen.

Ook wordt voldoende afstand gehouden tot groepen van andere vogelsoorten die bij laag water op het wad langs de dijk foerageren en die bij hoog water in de polder of op droge gronden buitendijks rusten en foerageren (zie in hoofdstuk 4 bij Hoogwatervluchtplaatsen. De jagers zijn gewend bij afschotactiviteiten rekening te houden met genoemde groepen vogels)

Wanneer in de periode 1 februari tot 15 maart groepen steltlopers en/of eenden in de brede delen langs de dijksloot zitten, vindt geen afschot van ganzen in de nabijheid plaats.

4. Instandhoudingsdoelen

In het Natura 2000-gebied 'Duinen Ameland' is nagenoeg het gehele duingebied opgenomen. Daarnaast hebben de activiteiten ook te maken met de Natura 2000-gebieden 'Noordzeekustzone' en 'Waddenzee'.

De voor deze aanvraag relevante instandhoudingsdoelen en informatie over de aantallen staan in de volgende tabellen.

Habitattypen

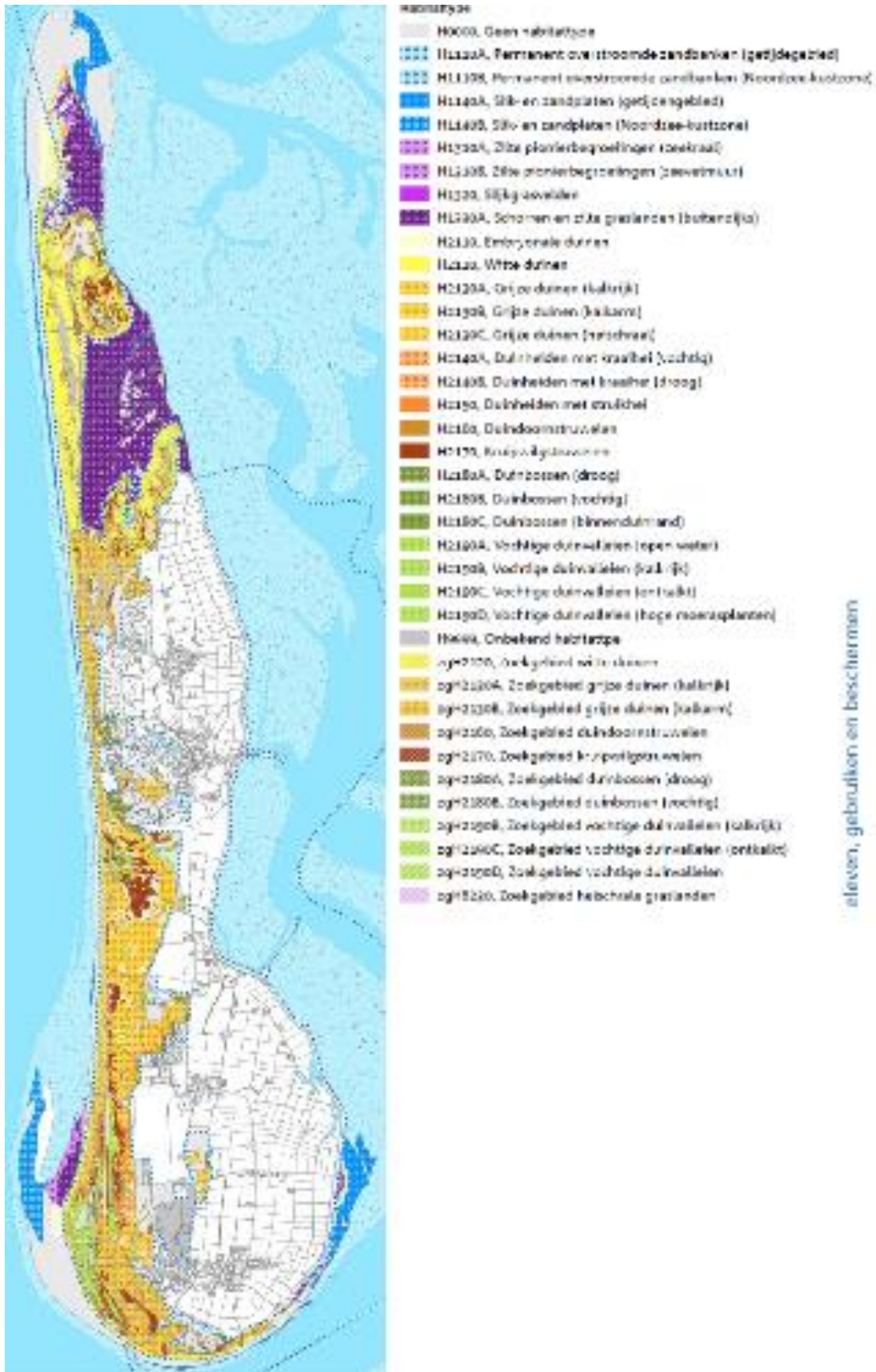

Fig. 4. Habitattypenkaart Ameland

Tabel 2.3. Habitattypen voor de Natura 2000-gebieden op Ameland: Duinen Ameland (D), Waddenzee (W) en Noordzeekustzone (N).

Code	Omschrijving	Natura 2000	L-SVI	Doel opp.	Doel kwal.
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	W/N	-	=/=	=/=
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	W/N	+	=/=	=/=
H1320	Slijkgrasvelden	W	--	=	=
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	W/N	-	=/=	>/=
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	W	-	=	=
H2110	Embryonale duinen	W/N	+	=/=	=/=
H2120	Witte duinen	D/W	-	=/=	=/=
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	D/W	--	=/=	=/=
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	D/W	--	>/=	>/>
H2130C	*Grijze duinen (heischraal)	D	--	>	>
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	D	-	=	>
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	D	-	=	=
H2150	*Duinheiden met struikhei	D	+	=	=
H2160	Duindoornstruwelen	D/W	+	=/=	=/=
H2170	Kruipwilgstruwelen	D	+	= (<)	=
H2180A	Duinbossen (droog)	D	+	=	=
H2180B	Duinbossen (vochtig)	D	-	=	=
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	D	-	=	=
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	D	-	=	=
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	D/W/N	-	>/=/=	>/=/=
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	D	-	=	>
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	D	-	=	=
H6230	*Heischrale graslanden	D	--	>	>

Legenda behorend bij tabellen Tabel 2.3, Tabel 2.4, Tabel 2.5 en Tabel 2.6

Omschrijving	Omschrijving habitatype / soort: Habitatype/ soort met * = Prioritair habitatype / soort. Voor het instandhouden van dit habitatype / deze soort draagt Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid
Natura 2000	Naam Natura 2000-gebied: D = Duinen Ameland W = Waddenzee, (geldend voor gehele Natura 2000-gebied Waddenzee) N = Noordzeekustzone (geldend voor gehele Natura 2000-gebied Noordzeekustzone)
L-SVI	Landelijke Staat van Instandhouding: -- zeer ongunstig - matig ongunstig + gunstig
Doel opp./ kwal. (Tabel 2.3) Doel omv. / kwal. / pop. (Tabel 2.4, Tabel 2.5 en Tabel 2.6)	Instandhoudingsdoel t.a.v. oppervlakte habitatype / kwaliteit habitatype (Tabel 2.3), omvang leefgebied / kwaliteit leefgebied / populatieomvang (Tabel 2.4, Tabel 2.5 en Tabel 2.6): > Verbeter- of uitbreidingsdoel = Behoudsdoel =<) Aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering
Functie	Functie van het gebied voor de vogel: S= slaappleatsfunctie F= Foerageerfunctie
Draagkracht (aantal)	xxx (seizoensgemiddelde) xxx (seizoensmaximum) xxx (midwinteraantallen)

Habitatsoorten

Tabel 2.4. Habitatsoorten voor de Natura 2000-gebieden op Ameland: Duinen van Ameland (D), Waddenzee (W) en Noordzeekustzone (N).

Code	Omschrijving	Natura 2000	L-SVI	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie
H1364	Grijze zeehond	W/N	-/-	=/=	=/=	=/=
H1365	Gewone zeehond	W/N	+/+	=/=	=/=	>/=
H1903	Groenknolorchis	D	--	>	>	>

Broedvogels in de duinen

Tabel 2.5. Broedvogels voor de Natura 2000-gebieden op Ameland: Duinen van Ameland (D), Waddenzee (W) en Noordzeekustzone (N).

Code	Omschrijving	Natura 2000	L-SVI	Doel omv.	Doel kwal.	Omvang populatie
A021	Roerdomp	D	--	=	=	2
A034	Lepelaar	W	+	=	=	430
A063	Eider	D/W	--	>/=	>/>	100/5000
A081	Bruine Kiekendief	D/W	+	=/=	=/=	40/30
A082	Blauwe Kiekendief	D/W	--	>/=	>/=	20/3
A119	Porseleinhoen	D	--	=	=	2
A132	Kluut	W	-	=	>	3800
A137	Bontbekplevier	W/N	--	=/=	=/=	60/20
A138	Strandplevier	W/N	--	>/>	>/>	50/30
A183	Kleine Mantelmeeuw	W	+	=	=	19000
A191	Grote stern	W	--	=	=	16000
A193	Visdief	W	-	=	=	5300
A194	Noordse Stern	W	+	=	=	1500
A195	Dwergstern	W/N	--	>/>	>/>	200/20
A222	Velduil	D/W	--	>/=	>/=	20/5
A277	Tapuit	D	--	>	>	100
A295	Rietzanger	D	-	=	=	230
A338	Grauwe klauwier	D	--	>	>	5

Niet-broedvogels: zwanen, eenden en ganzen

Tabel 2.6. Niet-broedvogels voor de op Ameland aanwezige Natura 2000-gebieden: Waddenzee (W) en Noordzeekustzone (N).

Code	Omschrijving	Natura 2000	L-SVI	Doel omv.	Doel kwal.	Functie	Omvang populatie
A017	Aalscholver	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s,f	4200/1900
A034	Lepelaar	W	+	=	=	s,f	520
A043	Grauwe Gans	W	+	=	=	s,f	7000
A045	Brandgans	W	+	=	=	s,f	36800
A046	Rotgans	W	+	=	=	s,f	26400
A048	Bergeend	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s,f	38400/520
A050	Smient	W	+	=	=	s,f	33100
A063	Eider	W/N	--	=/=	>/=	f/f	90000-115000/26200
A130	Scholekster	W/N	--	=/=	>/=	s,f/s	140000-160000/3300
A132	Kluut	W/N	-	=/=	=/=	s,f/s	6700/120
A137	Bontbekplevier	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s	1800/510
A140	Goudplevier	W	--	=	=	s,f	19200
A141	Zilverplevier	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s	22300/3200
A142	Kievit	W	-	=	=	s,f	10800
A143	Kanoet	W/N	-	=/=	>/=	s,f/s	44400/560
A144	Drieteenstrandloper	W/N	-	=/=	=/=	s,f/s,f	3700/2000
A147	Krombekstrandloper	W	+	=	=	s,f	2000
A149	Bonte strandloper	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s	206000/7400
A156	Grutto	W	--	=	=	s,f	1100
A157	Rosse grutto	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s	54400/1800
A160	Wulp	W/N	+	=/=	=/=	s,f/s	96200/640
A162	Tureluur	W	-	=	=	s,f	16500
A164	Groenpootruiter	W	+	=	=	s,f	1900
A169	Steenloper	W/N	--	=/=	>/=	s,f/s,f	2300-3000/160

Hoogwatervluchtplaatsen

Sovon heeft in 2009 in opdracht van het ministerie van LNV een overzicht gegeven van de ligging van hoogwatervluchtplaatsen (hvp's) en slaapplekken op Ameland (Wiersma en Kersten, 2009). Op het wad foeragerende vogels zijn gedwongen om tijdens hoogwater de voedselgebieden te verlaten en hvp's op te zoeken. De beschikbaarheid van hvp's is daarom essentieel voor veel soorten vogels die gebruik maken van de Waddenzee. De kwaliteit van hvp's hangt af van de geografische ligging, van kenmerken van het terrein (vegetatie), aanwezigheid van predatoren en van menselijke verstoring. Het rapport bevat per soort een kaart van de belangrijkste hvp's, zie https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Inf_2009-09_hvps_Ameland.pdf. Deze kaarten zijn overgenomen in de bijlagen van het Beheerplan Natura 2000 Ameland.

Fig. 5. Voorbeeldkaart met relatieve aantallen per hvp. Bron: Wiersma en Kerksen, 2009.

5. Effecten en Beoordeling

Er wordt bij de activiteiten gehandeld conform de in hoofdstuk 3 omschreven afspraken en gedragsregels.

Activiteiten en mogelijke invloed op verschillende Natura 2000-gebieden

De activiteiten omhelzen het uitvoeren van eieren pikken en een toename van bejaging. Bij eieren pikken is verstoring mogelijk van andere broedvogels (beweging/optisch). Bij de bejagingsactiviteiten is er een mogelijke verstoring van vogels door geluid (geweer) en verstoring door beweging/optisch (honden, mensen in het veld) in het voorjaar en in de herfst. Dit kan zijn van broedvogels, vogels op hvp's of trekvogels. Door de activiteiten is er een toename van mensen in het duin op locaties waar ook habitattypen voorkomen die mogelijk gevoelig voor betreding zijn.

In de herfst wordt van 15 september tot 1 november in Natura 2000-gebied Ameland afschot van standganzen gepleegd (nieuw). Dit wordt meegenomen in het afschot van de reguliere schadebestrijding (bestaand gebruik in het beheerplan). Er gaat daarnaast ook afschot gepleegd worden in de omgeving van aanliegroutes van grauwe ganzen en rondom de vochtige plekken in de duinen beheerd door SBB en RWS (nieuw). Dat kan mogelijk van invloed zijn op instandhoudingsdoelen (habitattypen en broedvogels van Natura 2000-gebied Ameland). De afschotacties in de noordrand van de Lange Duinen hebben mogelijk effect op de vogels van hvp's van Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (externe werking).

In het vroege voorjaar (1 februari tot 15 maart) gaat in Natura 2000-gebied Duinen Ameland afschot gepleegd worden van koppelvormende standganzen in de omgeving van aanliegroutes en rondom de vochtige plekken in de duinen terwijl dat daar nu niet plaats

vindt (nieuw). Hier vindt ook eind maart op een aantal van die natte plekken het eieren prikken plaats van standganzen (nieuw). Dit kan mogelijk effect hebben op de instandhoudingsdoelen habitattypen en broedvogels van Natura 2000-gebied Duinen Ameland en op de broedvogels op het strand, gelegen ten noorden van de Lange Duinen en onderdeel van Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (externe werking).

Ook gaat er afschot van koppelvormers plaatsvinden in de polder van 1 februari tot 15 maart (nieuw). Dit laatste heeft mogelijk effect op de hvp's van vogels van de Natura 2000-gebied Waddenzee (externe werking).

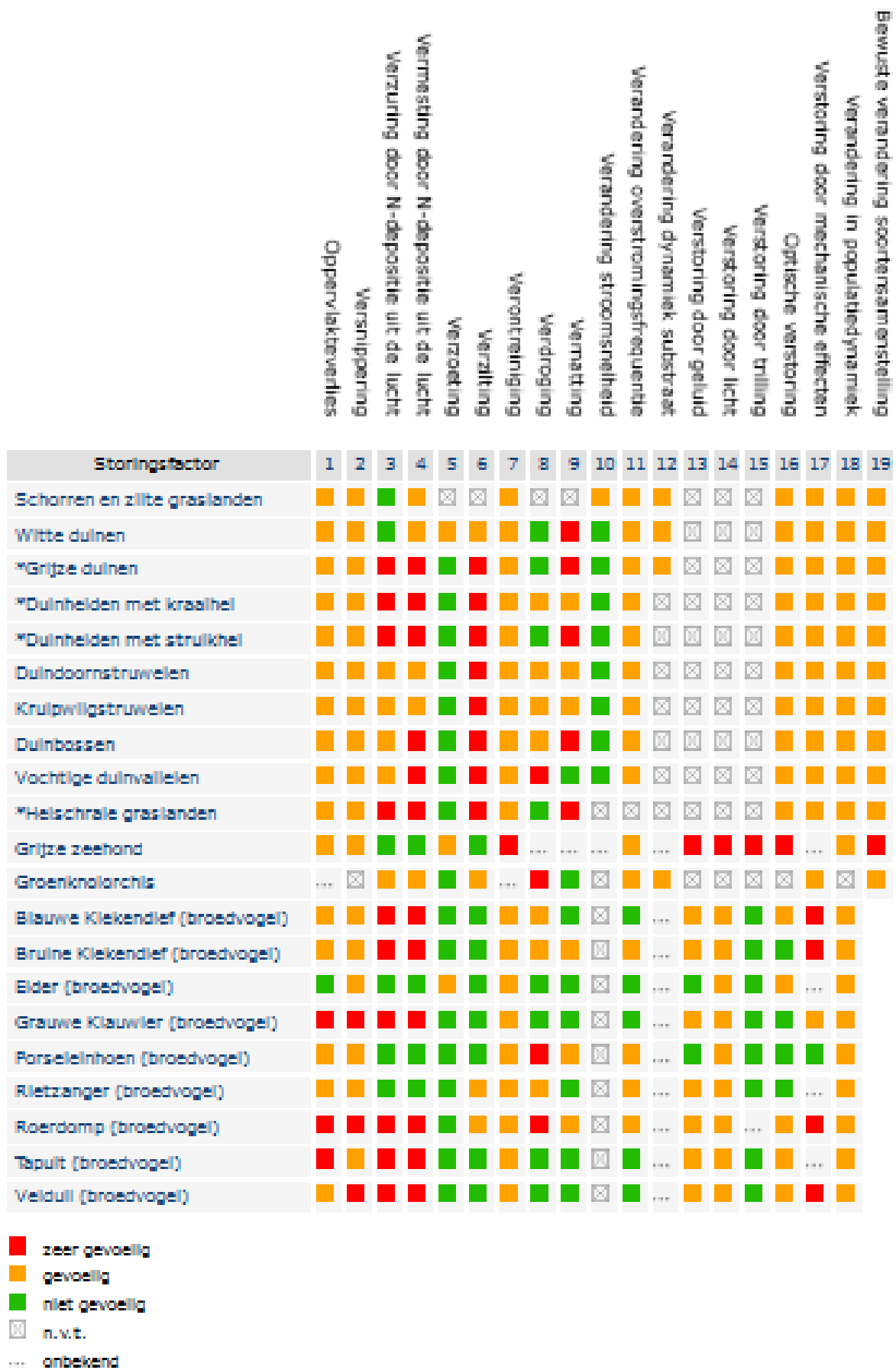

Fig. 6. Effectenindicator Duinen Ameland

Mogelijke effecten van toename afschotactiviteiten en van eierenprikken

Wanneer de activiteiten worden uitgevoerd conform de in hoofdstuk 3 geschetste afspraken en gedragsregels worden de in de vorige paragraaf geschetste mogelijke negatieve invloeden op instandhoudingsdoelen voorkomen:

Trekvogels en broedvogels buiten de broedtijd

Trekvogels en broedvogels die niet in het broedproces zitten kunnen mogelijk opgeschrikt worden, maar zij zullen in Natura 2000-gebied Duinen Ameland zonder problemen kunnen blijven uitwijken naar uitgestrekte aanliggende voedsel- en rustgebieden en worden niet echt gehinderd in hun rust- en foerageermogelijkheden.

Habitattypen

De habitattypen worden ook niet beïnvloed door een wat grotere betreding ten gevolge van uitbreiding van afschot op grauwe ganzen en of door betreding om eieren van grauwe ganzen te prikken.

Er treedt als het aantal broedvogels stabiliseert een verminderde lokale reductie op van de jaarlijkse last aan eutrofiërende stoffen in de duinvalleien. Duinvalleien maken binnen Natura2000-gebied Duinen Ameland deel uit van habitattype H 2190 Voor habitattype H2190B geldt een uitbreidingsdoel voor het oppervlak, voor H2190B en H2190C geldt als doel tevens het verbeteren van de kwaliteit van het habitat. Het gaat om zeer tot matig voedselarme habitats (A en C) en matig voedselarme habitats (B). In dit deel van de duinen gaat het om slechts heel kleine oppervlakten.

Eveneens treedt een (positief te waarderen) vermindering van de kans op overdracht van watercrassula aan ganzenpoten op.

Vogelgroepen op hvp's

Als vogels in grote groepen in lente of herfst op hvp 's zitten in de polder of op het wad in de nabijheid van de waddendijk kunnen ze mogelijk vaker opgeschrikt worden door schoten in de polder. Doordat alleen afschot plaats vindt op ruime afstand van groepen vogels is er geen negatief effect op de instandhoudingsdoelsoorten. De jagers doen dit overigens al bij bejagingsactiviteiten in de polder (bestaand gebruik), zij houden ook nu al rekening met genoemde groepen vogels. Een negatief effect op de instandhoudingdoelsoorten van Natura 2000-gebied Waddenzee treedt dan ook niet op. Voor mogelijke beïnvloeding door afschot in de Lange Duinen op groepen vogels die rusten op het Groene Strand in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone geldt eveneens dat afschot alleen plaats vindt op ruime afstand van de groepen vogels

Broedvogels

Bij de start van de broedperiode in het voorjaar, bij afschot van koppelvormende standganzen tussen 1 februari en 15 maart kan mogelijke verstoring optreden van broedvogels met een vroeg broedproces in de duinen van Natura 2000-gebied Ameland en bij broedvogels op het Groene strand (Natura 2000-gebied Noordzeekustzone) door afschot in de Lange Duinen (externe werking). Vogels kunnen mogelijk ook verstoord worden bij het broedproces doordat eieren eind maart geprikt worden.

De start van het broedproces van vogels komt tot uiting in zaken als territoriumafbakening, type geluid, paarvorming, balts, eieren leggen, broeden. Trekvogels kunnen soms direct na aankomst in een gebied al starten met het broedproces. De meeste vogels starten het broedproces na half maart. Tijdens het broedproces zijn ze extra gevoelig voor verstoring.

In de afschotgebieden in de droge en vochtige duinvalleien (Natura 2000-gebied Duinen Ameland) broeden allerlei vogelsoorten. Bij Duinen Ameland gaat het om de volgende instandhoudingsdoelen: Roerdomp, Eidereend, Bruine Kiekendief, Blauwe Kiekendief, Porseleinhoen, Velduil, Tapuit, Rietzanger en Grauwe Klauwier. De territoria zijn in 2018 gekarteerd en voor alle gebieden beschikbaar.

Moeras- en watervogels vertonen veelal pas eind maart/begin april activiteiten die op het broedproces duiden. Afhankelijk van het weer en andere omstandigheden kunnen vogels eerder beginnen met het broedproces en kan in een "vroeg" jaar al verstoring optreden in februari of begin maart. Alle vogelsoorten zijn gevoelig voor verstoring door geluid. Gewenning kan optreden aan geluiden. Bij geweeschoten waarbij vogels afgeschoten worden, treedt echter eerder het omgekeerde op. Roofvogels, die een relatief groot territorium en jachtgebied hebben zijn gevoelig voor verstoring vanaf het begin van het broedproces. De bruine kiekendief (instandhoudingsdoel, broedvogel in dit deel van de duinen, bijvoorbeeld 7 paar in Hagedoornveld) arriveert als broedvogel meestal eind maart, maar kan ook al voor half maart aankomen. Meestal starten ze direct met het broedproces als ze arriveren. De blauwe kiekendief (instandhoudingsdoel, niet aanwezig in dit deel van de duinen) start wat later. De lepelaar (met 3 territoria in de Roosduinen aanwezig in 2018 in dit deel van de duinen) start eind maart. De roerdomp (instandhoudingsdoel, één broedpaar in de vochtige duinen in 2018) start in april, soms ook vroeger. De Havik (geen instandhoudingsdoel) is standvogel, die vaak pas eind maart of de eerste week van april baltst. Het vrouwtje kan in de winter al actief het territorium gaan afbakenen, moeras gebruikt ze vaak als jachtgebied. Ze broedt er in elzenbroek- of wilgenstruweel (2 broedparen aanwezig). Eind februari kan ook de fuut al beginnen met nestelen, evenals de wilde eend. De krakeend kan ook wel eens vroeg broeden. In februari en in maart kan het voorkomen dat purperreiger en blauwe reiger ook al in het broedproces zitten. Dit geldt ook voor de dodaars, die ook wel voor half maart kan gaan deelnemen aan het broedproces. De Dodaars is binnen en buiten het broedseizoen niet gevoelig voor geluid, wel voor optische verstoring.

In de droge duingebieden kan ook de velduil broeden (instandhoudingsdoel, in 2018 en in vele jaren daarvoor zijn geen broedgevallen in dit deel van de duinen geweest). De velduil is in het broedseizoen zeer gevoelig voor optische verstoring en gevoelig voor

geluidsverstoring. De soort is meestal pas aanwezig vanaf eind maart/begin april, maar kan ook wel vroeger zijn. De Tapuit (instandhoudingsdoel, aanwezig in dit deel van de duinen, bijvoorbeeld in Noordkeeg). De kwetsbare periode waarin ze starten met de voorbereiding van het broeden is eind maart. Signalen van start van het broedproces zijn het karakteristieke geluid en balts. De Eidereend (instandhoudingsdoel, aanwezig in bijvoorbeeld de Noordkeeg met 14 territoria) start begin april. Zangvogels, waaronder Rietzanger (instandhoudingsdoel, bijvoorbeeld in de Noordkeeg met 25 territoria), starten half april, maar kunnen soms eerder starten. Vogels met een relatief klein territorium zijn vaak minder gevoelig voor verstoring. Grauwe ganzen kunnen eind februari al op de eieren zitten; reden dat vanaf 1 februari al op koppelvormers geschoten kan worden. De broedvogels van Natura 2000-gebied Noordzeekustzone met instandhoudingsdoelen Bontbekplevier en Strandplevier starten half april.

Het einde van de periode van afschot van de koppelvormers wordt gevormd door de feitelijke start van het broedseizoen van vogels die daarvoor gevoelig zijn. De beheerder houdt de vinger aan de pols om de aankomst van de broedvogels niet te missen. Afhankelijk van het eindoordeel van de beheerder kan dan het afschot stoppen of een cirkel van 500 m om het broedbiotop gelegd worden, waarbinnen geen afschot plaats vindt; zo wordt verstoring voorkomen. Het kan ook een reden zijn om de grenzen van een eierprikactie aan te passen. Mocht het broedproces onverhoopt eerder beginnen bij andere broedvogelsoorten, dan wordt gekeken hoe mogelijke verontrusting valt uit te sluiten. De broedbiotopen en de broedlocaties van alle vogelsoorten zijn bekend (territoriakaracteringen 2018).

Het is de verwachting dat in de praktijk de bruine kiekendief een reden kan zijn voor aanpassing of stoppen van afschot voor 15 maart. De ervaring van jaren eieren prikken op Terschelling eind maart leert dat de start van het broedproces van Bruine kiekendief, Lepelaar, Roerdomp, Havik en Rietzanger reden kunnen zijn om het gebied aan te passen.

De broedvogels zijn in de periode van 15 september tot 1 november (afschotperiode grauwe gans) normaliter gereed met broeden. Verstoring van broedgevallen of afname van broedsucces treedt niet op. De broedende en doortrekkende rietzangers en tapuiten (beide instandhoudingsdoel in Natura 2000-gebied Ameland) zijn grotendeels vertrokken eind september. Deze soorten hebben voldoende uitwijkmogelijkheden na half september. De aanwezige blauwe en bruine kiekendieven en velduilen, alle instandhoudingsdoel, hebben in deze periode geen territoria. Zij verleggen vaak en gemakkelijk hun route als zij in deze relatief rustige periode mensen tegenkomen. De kwetsbare periode voor de bruine kiekendieven (instandhoudingsdoel) als broedvogel is tot half september, behalve in geval van een uitzonderlijk laat broedsel zijn ze dan klaar met het verzorgen van de jongen. Gezien de periode worden er niet verwacht dat er broedgevallen verstoord worden. Mocht er een uitzonderlijk laat geval zijn, dan wordt gehandeld naar het oordeel van de beheerder.

Vogels zonder instandhoudingsdoel

Er zijn geen instandhoudingsdoelen voor niet-broedvogels in de duinen, zoals steltlopers en eenden. Zij zullen in groepjes bij de watertjes voor komen. Gezien de rust- en foerageerfunctie die er is, wordt er wel rekening met steltlopers en eenden gehouden (zie hoofdstuk 3)

Beoordeling

Doordat de activiteiten worden uitgevoerd conform de in hoofdstuk 3 geschetste afspraken en gedragsregels kan geconcludeerd worden dat mogelijke negatieve invloeden op instandhoudingsdoelen niet zullen optreden.

Geconcludeerd kan worden dat de verschillende activiteiten bij een werkwijze conform de bijbehorende afspraken en gedragsregels de instandhoudingsdoelstellingen en de kwaliteit van de habitats in de drie Natura 2000-gebieden niet verslechteren en dat geen mogelijk significant verstoring effect optreedt op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Ook kan uitgesloten worden dat deze activiteiten in cumulatie met elkaar en andere activiteiten leiden tot een verslechtering van de natuurlijke habitats en soorten in het Natura 2000-gebied.

6. Evaluatie

Het doel is om de standpopulatie van grauwe gans en brandgans te stabiliseren en de stand zo mogelijk te verlagen. Om te kunnen evalueren of de activiteiten daaraan bijdragen worden de volgende data verzameld en verwerkt (meer informatie in hoofdstukken Discussie en Evaluatie en Uitvoering in bijlage Aanpak Standganzen Ameland).

Data, aantal en duur acties en aantal geprikte nesten en eieren, met locaties, uitgesplitst naar soort worden ingevoerd in FRS. Data, aantal en duur acties en aantal geschoten ganzen met locaties, uitgesplitst naar soort worden ingevoerd in FRS door WBE.

Het aantal ganzen op de broedplaatsen wordt in het voorjaar jaarlijks geteld. Begin juni worden de ganzen en de jongen geteld. Met deze data kan het broedsucces ingeschat worden. Kleefstra (2016) geeft het volgende aan: *‘Wanneer uitgegaan wordt van een jaarlijkse overleving van 85% van grauwe ganzen (van Turnhout e.a. 2003; mogelijk afgenomen door een grote jachtdruk op de soort in Nederland in recente jaren, mogelijk toegenomen door hogere overleving omdat vogels minder ver trekken in de winterperiode en in betere conditie de winter doorkomen), dan is 0,3 jong per jaar per paar voldoende om te compenseren.’* Hoeveel procent op Ameland overleeft is niet bekend. Komt dit onder de 0,3 dan kan er uiteindelijk stabilisatie optreden, ervan uitgaande dat er op het eiland geen instroom van ganzen optreedt; iets wat met de steeds groter wordende walpopulatie niet direct waarschijnlijk is.

In juli worden de jonge ganzen vliegvlug. Ook in de eerste tijd dat ze kunnen vliegen sterven relatief veel jongen. Als ze eind september nog leven, is de kans groot dat ze de winter doorkomen (behalve als ze geveld worden door afschot).

In het kader van de Fryske Guozzenoanpak worden aantallen zomer- en winterganzen, schade en beheersmaatregelen gemonitord.

Jaarlijks wordt de voortgang besproken met alle betrokkenen en de uitgevoerde acties geëvalueerd. Bij uitbreiding van de activiteiten in betekenende mate dienen deze getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelen.

De evaluatieverslagen zelf kunnen invulling geven aan een rapportageplicht in het kader van een vergunning Wet natuurbescherming en te zijner tijd gebruikt worden bij de herziening van de Beheerplannen Natura 2000.

Literatuur

Fouw, J. de & R.M.G. van der Hut 2017. Effecten van ganzen in Friese Natuurgebieden. A&W-rapport 2335 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Hondshorst, L. & A. Voorbergen, 2005. Grauwe ganzen op Texel; De invloed van aantal reducerende maatregelen, broedhabitat en natuurlijke verliesoorzaken op het uitkomstsucces en de invloed van opgroeihabitat op de jongenoverleving. Rapport Hogeschool Larenstein, Velp.

Kleef, H.H. van, E. Brouwer, J.M.M. van der Loop, M. Buiks & E.C.H.E.T. Lucassen, Systeemgerichte bestrijding van watercrassula, Stichting Bargerveen, Nijmegen 2017.

Kleefstra, R. 2016. Grauwe Ganzen in De Deelen in 2016, Sovon-rapport 2016/42. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Knol, W., A. Guldmond A., J. Koorevaar en H. van der Jeugd, Ganzen: grenzen aan de groei? Dichtheidsafhankelijke effecten van ganzen, Vakblad Natuur Bos Landschap, November 2018

Manen, Y.J. van en B. Voslamber, 2013. Quick scan Grauwe Ganzen zomergebieden Groningen, Gansvriendelijke maatregelen om schade door overzomerende Grauwe ganzen te voorkomen, Ingenieursbureau De Overlaat & Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Manen, Y.J. van, 2013. Alternatieve methoden om zomerschade door ganzen te voorkomen in de provincie Groningen, Plan van aanpak, Ingenieursbureau De Overlaat.

Manen, Y.J. van en R.F. de Vries, 2014. Aanvraag beoordeling Natuurbeschermingswet 1998 voor afschot koppelvormende ganzen in Natura 2000 gebied Terschelling. Ingenieursbureau De Overlaat, 16-12-2014.

Manen, Y.J. van en R.F. de Vries, 2014. Basisdocument voor aanvraag vergunningplicht Natuurbeschermings-wet 1998 voor afschot koppelvormende ganzen in Natura 2000 gebieden Duinen Terschelling, Duinen Ameland, De Deelen en Rottige Meente en Brandemeer, Alde Feanen, IJsselmeer en Aldegeaster Brekken, Fluezen e.o. Ingenieursbureau De Overlaat, 23 december 2014.

Ministerie Economische Zaken, Profielen habitattypen en soorten, <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>

Natura 2000-beheerplan Ameland (5) Juni 2016, Definitief beheerplan.

Nilsson, L., H. Persson & B. Voslamber, 1997. Factors affecting survival of young Greylag Geese Anser anser and their recruitment into the breeding population. Wildfowl 48: 72-82.

Voslamber, B. Bestrijding van Grauwe ganzen: ingrepen op ei-niveau, De Levende natuur, jaargang 111 nr 1

Voslamber B. 2010. Pilotstudie Grauwe Ganzen (*Anser anser*) De Deelen, 2007-2009. Onderzoek naar het uitrasteren van een broedpopulatie Grauwe Ganzen met als doel de populatie te beperken en landbouwschade te verminderen. SOVON-onderzoeksrapport 2010/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Versluys M., M. Engelman, D. Blok & R. van der Wal 1997. Vogels van Ameland. Friese Pers Boekerij, Leeuwarden.

Versluys M. & M. Engelman 2005. Steltlopers in het Friese binnenland, najaar 2003. Twirre 16: 176-184.

Wildbeheereenheid Ameland 2013. Plan van Uitvoer voor aanpak standganzen. Beperking van eventuele negatieve effecten.

Wildbeheereenheid Ameland. Beheer- en bejaagplan Wildbeheereenheid Ameland 2018-2019.

Wiersma, P. & M. Kersten, 2009. Hoogwatervluchtplaatsen van Ameland op de kaart, SOVON-informatierapport 2009-09. https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Inf_2009-09_HVPs_Ameland.pdf

Zumkehr, P.J., 2012. Grauwe ganzen in het duingebied van Terschelling. De effecten van het graasgedrag van volwassen dieren en kuikens op kwetsbare vegetaties van de duinen en de mogelijkheden tot het reduceren van de omvang van de populatie. Februari 2012.

Bijlage: Aanpak Standganzen Ameland, april 2019